CZU: 343.213:343(478)(094.4) **DOI: 10.5281/zenodo.8214341**

OBIECTUL JURIDIC SPECIAL AL INFRACȚIUNII PREVĂZUTE LA ART. 233 DIN CODUL PENAL

BOLDESCU Anastasia
doctorandă, Școala doctorală Științe Juridice,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0000-0003-3263-0552

The relational-value approach is based on the scientific conception of the juridical object of an offense. The offense, provided in art. 233 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, is one of the factors that negatively influence the biodiversity of wildlife, which is an essential element of the planetary cycle of matter, climate formation and the potential for renewal of natural resources. The special juridical object of the illegal hunting must derive from the generic legal object of the offense provided in Chapter IX of the special part of the Criminal Code of the Republic of Moldova, i.e. social relations regarding the environment. The special juridical object of the illegal hunting has a unitary character. Biodiversity is that key attribute, which allows us to identify the special juridical object of the offense provided in art. 233 in the Criminal Code of the Republic of Moldova. Only after establishing the material object of the offense provided in art. 233 in the Criminal Code of the Republic of Moldova, we can find out what is the special juridical object of this offense.

Keywords: *special juridical object of an offense; social values; social relations; illegal hunting; biodiversity of wildlife.*

Din art. 15 CP RM deducem că nu există vreo infracțiune care să nu aibă un obiect juridic special. Tocmai în scopul protejării acestui obiect este adoptată o normă penală de incriminare, în care este stabilită o componență de infracțiune. Nu constituie excepție nici infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM.

În demersul nostru de identificare a obiectului juridic special al acestei infracțiuni, pornim de la ideea că obiectul respectiv trebuie să derive din obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, adică din relațiile sociale cu privire la mediul înconjurător.

Respectând această axiomă, X. Ulianovschi menționează că obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM îl formează „regnul animal în starea sa naturală”. [1, p. 483] Nimeni nu pune la îndoială că regnul animal în starea sa naturală ar putea să reprezinte o valoare socială particulară care deriva din mediul înconjurător. Însă, nu trebuie să uităm că, la baza concepției științifice privind obiectul juridic al infracțiunii, este pusă abordarea relațional-valorică. Referitor la această abordare, S. Brînza susține întemeiat: „Numai înţelegând că societatea este înainte de

toate un sistem de relaţii sociale *(relatio ad alteros)* cu privire la anumite valori, şi nu relaţia omului faţă de valoare, putem concepe ansamblul de reprezentări şi de idei despre obiectul infracţiunii. În fond, societatea nu este decât un sistem de valori şi de relaţii sociale referitoare la aceste valori, influenţând atât mediul fizic, cât şi cel social în care individul trăieşte. [...] Această lume de valori nu reprezintă entităţi izolate, exclusiv individuale; ele se află în relaţii de reciprocitate şi prezintă interes pentru întreaga societate. În jurul şi pe baza lor se formează, se desfăşoară şi se dezvoltă relaţiile interumane, conferind acestor valori caracterul de valori sociale, adică de valori în a căror existenţă este interesată întreaga societate şi, totodată, de valori al căror conţinut se relevă pe deplin numai în cadrul relaţiilor sociale”. [2, p. 17-18] Ordinea de drept în sensul alin. (1) art. 2 CP RM – privită ca valoare socială care reprezintă obiectul juridic general al infracțiunii, din care derivă valorile sociale subsidiare apărate împotriva infracțiunilor – nu poate să existe în afara unui context social. Aceasta rezultă din interpretarea sistemică a alin. (1) art. 2 CP RM (în care persoana este specificată ca parte a ordinii de drept) și a alin. (1) art. 4 CP RM (în care persoana este denumită „valoare supremă a societăţii”). Dacă ordinea de drept este alcătuită din valori ale societății, atunci, în mod necesar, anumite relații sociale ar trebui să se formeze, să se dezvolte și să se desfășoare în jurul acestor valori. Doar într-un mediu social relațional ar fi posibilă evaluarea și valorificarea acelor entități pe care societatea le consideră valori sociale.

Pe cale de consecință, a doua idee, de la care pornim în demersul nostru de identificare a obiectului juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, este aceea că obiectul respectiv îl constituie o valoare socială specifică și relațiile sociale care se formează, se dezvoltă și se desfășoară în jurul acestei valori, împotriva cărora este îndreptată o infracțiune, care suferă o vătămare efectivă (în cazul consumării infracțiunii) sau potențială (în cazul neconsumării infracțiunii).

Mai mulți teoreticieni sunt de părerea că obiectul juridic special al infracțiunii de vânat ilegal are un caracter unitar. Cu alte cuvinte, acești autori consideră că, în cazul infracțiunii analizate, nu putem vorbi despre obiect juridic principal și obiect juridic secundar. De exemplu, X. Ulianovschi afirmă că obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM îl constituie „relațiile sociale cu privire la folosirea rațională a animalelor și păsărilor sălbatice”. [3, p. 407] L. Gîrla și Iu. Tabarcea susțin că acest obiect îl formează „relaţiile sociale în domeniul protecţiei şi folosirii animalelor sălbatice”. [4, p. 562] Opinii asemănătoare cu privire la conținutul obiectului juridic special al infracțiunii de vânat ilegal le exprimă unii doctrinari ruși și ucraineni. Astfel, N.I. Bratașova este de opinia că obiectul respectiv îl constituie „relațiile sociale cu privire la conservarea, restaurarea și utilizarea rațională a

obiectelor regnului animal”. [5, p. 13] Poziția lui A.S. Kurmanov constă în aceea că obiectul juridic special al infracțiunii de vânat ilegal îl formează „relaţiile sociale cu privire la folosirea şi conservarea raţională a lumii animale – a animalelor şi păsărilor sălbatice”. [6, p. 10-11] V.C. Matviiciuk consideră că acest obiect îl constituie „relațiile sociale care asigură condiții pentru protecția, utilizarea rațională, reabilitarea și reproducerea animalelor și păsărilor sălbatice”. [7, p. 392] După părerea lui T.I. Vaulina, obiectul juridic special al infracțiunii de vânat ilegal îl formează „relațiile sociale în domeniul protecției și utilizării faunei sălbatice și al conservării fondului genetic al animalelor sălbatice ca element integrant al mediului natural”. [8, p. 519] Nu în ultimul rând, S.A. Golub afirmă că obiectul respectiv este constituit din „relațiile sociale care asigură condițiile pentru protecția, utilizarea rațională, reproducerea și reabilitarea animalelor și păsărilor sălbatice care sunt ocrotite de legea penală, care se află în stare de libertate naturală sau sunt ținute în stare semiliberă, care sunt incluse în fondul cinegetic de stat, care viețuiesc pe teritoriul acestui fond și care sunt eliberate acolo în scopul reproducerii, fiind asigurate condițiile de existență a lor și de păstrare a integrității grupurilor naturale”. [9, p. 8] Cu referire la unele dintre aceste puncte de vedere, remarcăm că nu este funcția relațiilor sociale, care formează obiectul juridic special al unei infracțiuni, să asigure ceva. Obiectul apărării penale nu poate avea funcția unui factor de asigurare, întrucât el însuși necesită asigurare, apărare, ocrotire.

În alt context, observăm că toate punctele de vedere, reproduse mai sus, se reduc în esență la catalogarea ca valoare socială, apărată împotriva infracțiunii de vânat ilegal, a protecţiei eficiente şi a folosirii raţionale a resurselor regnului animal. În primul rând, protecția animalelor și a păsărilor sălbatice[1] nu poate să reprezinte o

[1] Conform art. 11 al Legii nr. 439 din 27.04.1995 a regnului animal (în continuare – Legii nr. 439/1995), „protecţia regnului animal se asigură prin: a) stabilirea regulilor, normelor, termenelor şi altor cerinţe de protecţie, folosire şi reproducere a resurselor regnului animal; b) prevederea măsurilor de protecţie a animalelor în proiectele de amenajare a teritoriului, de irigaţie, de construcţii şi în alte proiecte; c) neadmiterea folosirii neautorizate a resurselor regnului animal; c[1]) vânătoarea de selecţie; d) protecţia şi ameliorarea habitatului, condiţiilor de reproducere şi căilor de migraţie a animalelor; e) încasarea amenzilor şi despăgubirilor pentru pagubele cauzate animalelor şi habitatului lor; f) crearea de arii naturale protejate de stat; f[1]) crearea de noi biotopuri, protecţia celor existente sau restabilirea biotopurilor degradate; g) reproducerea în condiţii de captivitate a speciilor de animale rare, periclitate şi vulnerabile; h) limitarea scoaterii animalelor din mediul natural şi aclimatizarea de specii noi; i) recultivarea terenurilor deteriorate şi crearea condiţiilor de vieţuire şi reproducere pentru speciile de animale folositoare; j) acordarea de ajutor animalelor în caz de îmbolnăvire sau pericol de pieire, ca urmare a calamităţilor naturale şi a altor cauze; k) efectuarea de cercetări ştiinţifice în domeniul protecţiei şi folosirii resurselor regnului animal; l) efectuarea monitoringului asupra proceselor şi fenomenelor ce au loc în lumea animală; m) educaţia ecologică a populaţiei”.*

* Legea nr. 439 din 27.04.1995 a regnului animal. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 62-63.

valoare socială protejată de legea penală. Legea penală nu poate proteja protecția. În al doilea rând, potrivit alin. (1) art. 22 al Legii nr. 439/1995, modalităţile de folosire a resurselor regnului animal sunt: „a) vânătoarea sportivă şi de amatori; b) pescuitul industrial, sportiv şi de amatori; c) dobândirea de animale care nu constituie obiecte ale vânatului şi pescuitului; d) folosirea în scopuri economice, ştiinţifice, cultural-educative şi estetice; e) folosirea proprietăţilor utile ale animalelor şi a produselor activităţii vitale a acestora”. [10] Analiza acestor modalități denotă că noțiunea de folosire a resurselor regnului animal este mult prea largă pentru a putea constitui valoarea socială apărată împotriva infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Aceeași concluzie rezultă din alin. (2) art. 1 al Legii nr. 1102 din 06.02.1997 cu privire la resursele naturale (în continuare – Legii nr. 1102/1997): „Resursele naturale se folosesc sau pot fi folosite ca mijloace de muncă, surse de energie, de materie primă şi de materiale, nemijlocit ca obiecte de consum şi recreare, ca bancă a fondului genetic sau sursă de informaţii despre lumea înconjurătoare” [11].[2]

Nu negăm faptul că folosirea rațională a resurselor regnului animal presupune utilizarea acestora într-un mod care să nu conducă la epuizarea biodiversității lumii animale și, prin urmare, să-i păstreze capacitatea de a se reproduce și de a satisface nevoile generațiilor prezente și viitoare. Astfel, sintagma „folosirea rațională a resurselor regnului animal” conține doar anumite indicii cu privire la obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, însă nu poate, de felul său, să reprezinte valoarea socială apărată împotriva infracțiunii date.

Punctele de vedere privitoare la conținutul obiectului juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, evocate mai sus, nu iau în considerare faptul că vânatul este doar unul dintre genurile de folosire a lumii animale. În context, L. Gîrla și Iu. Tabarcea afirmă: „Gospodăria cinegetică este una dintre ramurile folosirii resurselor naturale, ale cărei principale sarcini sunt protejarea, folosirea rațională și reproducerea fondului cinegetic de stat”. [4, p. 562] Fauna sălbatică poate fi influențată negativ nu doar în rezultatul vânatului ilegal, ci și ca urmare a altor genuri de activități antropice (de exemplu: proiectarea, amplasarea, construcţia, punerea în exploatare, exploatarea construcţiilor industriale, agricole, ştiinţifice sau a altor obiective; fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utilizarea substanţelor, materialelor ori deşeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanţe chimice; avariile cu poluare

[2] Potrivit alin. (1) art. 3 al Legii nr. 1102/1997, „resursele naturale care regenerează în circuitul substanţelor din biosferă sau pot fi întregite artificial într-o perioadă de timp comensurabilă cu termenul lor de consum (cu ritmul de activitate economică a omului) sunt resurse naturale renovabile”. În Anexa nr. 1 la aceeași lege, printre resursele naturale renovabile, este menționată fauna.

excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică; eschivarea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor de lichidare a consecinţelor încălcărilor ecologice, etc.). Anume de aceea sintagma „pieirea în masă a animalelor” este utilizată în dispozițiile de la lit. c) art. 223, lit. d) alin. (2) art. 224, lit. b) alin. (1) art. 225, lit. b) alin. (1) art. 226 CP RM.

În același context, prezintă interes două definiții din art. 1 al Legii nr.851 din 29.05.1996 privind expertiza ecologică: „activităţi economice complexe şi potenţial periculoase pentru mediul înconjurător – activităţi, a căror desfăşurare necesită aplicarea tehnologiilor nou-elaborate, folosirea resurselor naturale, care pot duce la degradarea mediului înconjurător, la apariţia situaţiilor excepţionale, la crearea condiţiilor nefavorabile pentru viaţa oamenilor, la distrugerea florei, faunei şi solului”; „activităţi economice preconizate – orice activitate planificată sau proiectată care presupune folosirea resurselor naturale şi în procesul căreia se modifică peisajul, se amplasează în mediul înconjurător deşeuri, se emană noxe şi/sau se deversează substanţe poluante şi care poate provoca modificarea stării mediului înconjurător şi componentelor naturii”. [12] Faptul, că fauna sălbatică poate fi influențată negativ în rezultatul unor activități antropice altor decât vânatul ilegal, îl confirmă, de asemenea, următorul fragment din preambulul la Legea nr. 439/1995: „Un şir de specii de animale servesc drept surse pentru obţinerea unor materii prime industriale, medicinale, produselor alimentare şi altor valori materiale, necesare pentru satisfacerea cerinţelor populaţiei şi ale economiei naţionale, alte specii sunt utilizate în scopuri ştiinţifice, cultural-educative şi estetice”. [9]

O astfel de idee este luată în considerare de către A.M. Kablov care consideră că obiectul juridic special al infracțiunii de vânat ilegal îl formează „relațiile sociale în domeniul protecției faunei sălbatice, precum și al folosirii raționale a acesteia într-o formă precum este vânatul”. [13, p. 16]

L.A. Zueva menționează că acest obiect îl constituie „relaţiile sociale cu privire la protecţia mediului natural în ceea ce priveşte păstrarea diversităţii biologice a lumii animale şi utilizarea raţională a resurselor cinegetice”. [14, p. 19] Totuși, această viziune are ca efect limitarea sferei obiectului material al infracțiunii de vânat ilegal la resursele cinegetice. Astfel conform art. 1 al Legii nr. 298 din 30.11.2018 a vânătorii și fondului cinegetic (în continuare – Legii nr. 298/2018), prin „faună de interes cinegetic” se înțelege „totalitatea exemplarelor speciilor de faună sălbatică autohtonă sau migratoare, potrivit anexei, stabilite în funcție de efectivul populației și potențialul reproductiv al acestora, precum și de tradițiile naționale de vânătoare și de consum”. [15] Totodată, potrivit alin. (2) art. 4 al aceleiași legi, „teritoriul rezervațiilor științifice şi al altor arii naturale protejate de stat în care vânătoarea este

interzisă face parte din fondul cinegetic, dar este considerat zonă de liniște” [15].[3] Din Legea nr. 325 din 15.12.2005 cu privire la Cartea Roşie a Republicii Moldova [16], rezultă că, în cazul unor specii de animale incluse în Cartea Roşie, se interzice sau se limitează folosinţa lor. Din art. 233 CP RM nu reiese că obiectul material al infracțiunii de vânat ilegal este restrâns la resursele cinegetice. Astfel, acest obiect îl pot forma animalele sălbatice a căror vânătoare este complet interzisă.

În alt context, unele dintre părerile doctrinare reproduse mai sus nu iau în considerare că vânatul ilegal este incriminat nu doar în art. 233 CP RM, ci și în art. 234 CP RM. Iu.A. Mecetin încearcă să ia în calcul acest aspect. În opinia acestuia, obiectul juridic special al infracțiunii de vânat ilegal îl constituie „relațiile sociale care apar în legătură cu asigurarea securității persoanei, a societății sau a statului împotriva impactului negativ asupra obiectelor lumii animale terestre. [17, p. 19] Însă, nu este clar în ce măsură incriminarea vânatului ilegal poate asigura securitatea persoanei și a statului. De asemenea, nu este clar dacă lumea animală terestră, despre care vorbește Iu.A. Mecetin, include păsările sălbatice, precum și animalele sălbatice care viețuiesc în mediul subteran. Astfel, intenția lui Iu.A. Mecetin merită a fi apreciată, însă realizarea acestei intenții nu ne ajută prea mult la identificarea obiectului juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM.

Până acum am analizat opiniile științifice, conform cărora obiectul juridic special al infracțiunii de vânat ilegal are un caracter unitar. Însă, în literatura de specialitate atestăm și abordarea dihotomică a acestui obiect. De exemplu, A. Borodac menționează: „Obiectul nemijlocit fundamental al infracțiunilor ecologice îl constituie relațiile sociale concrete care condiționează utilizarea rațională a bogățiilor naturale (solul, subsolul, flora, fauna, apa, aerul și alte componente ale naturii) și asigurarea securității ecologice a populației. Obiectul nemijlocit suplimentar al acestor infracțiuni îl constituie relațiile sociale care apără viața, sănătatea sau proprietatea”. [18, p. 272] Este prea generalizată opinia precitată, care, din această cauză, nu reușește să ia în calcul particularitățile ce caracterizează obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. În afară de aceasta, nu este clar cum infracțiunea de vânat ilegal poate leza relațiile sociale cu privire la viața sau sănătatea persoanei. Potrivit preambulului la Legea nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecţia mediului înconjurător (în continuare – Legii nr. 1515/1993), „protecţia mediului înconjurător constituie o prioritate naţională, *care vizează în mod direct condiţiile de viaţă şi sănătatea populaţiei* (evid. ns.), realizarea intereselor economice şi social-umane,

[3] Conform art. 1 al Legii nr. 298/2018, zonă de liniște este „suprafață din cuprinsul unui fond cinegetic, delimitată și marcată pe teren, destinată asigurării condițiilor optime de viață a speciilor de faună de interes cinegetic”.

precum şi capacităţile de dezvoltare durabilă a societăţii pe viitor”. [19] Însă, aceasta nu înseamnă deloc că infracțiunea de vânat ilegal poate leza relațiile sociale cu privire la viața sau sănătatea persoanei.

Unii autori – G.M. Gadjilov [20, p. 10], A.S. Kurmanov [21, p. 29] și A.A. Gartfeld [22] – menționează că infracțiunea de vânat ilegal poate avea ca obiect juridic secundar relațiile sociale cu privire la regimul ariilor naturale protejate de stat sau cu privire la conservarea speciilor de animale rare sau pe cale de dispariţie. O asemenea opinie este în concordanță cu specificul reglementării răspunderii pentru vânatul ilegal în legea penală rusă. Astfel, la lit. в) alin. 1 art. 258 din Codul penal al Federației Ruse [23], este incriminat vânatul ilegal săvârșit asupra păsărilor sau animalelor, a căror vânat este complet interzis. La lit. r) din același alineat este incriminat vânatul ilegal săvârșit, printre altele, într-o arie naturală protejată de stat. Întrucât astfel de prevederi lipsesc în art. 233 CP RM, nu ar fi întemeiat să vorbim despre prezența unui asemenea obiect juridic special al infracțiunii prevăzute de acest articol. Încălcarea modului stabilit de folosire a regnului animal, săvârșită în rezervaţiile naturale sau în alte arii naturale protejate de stat, depășește cadrul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM și necesită calificare suplimentară în baza art. 139 din Codul contravențional.

A.S. Kurmanov identifică un alt obiect juridic secundar al infracțiunii de vânat ilegal: „În procesul vânatului ilegal, desfășurat cu încălcarea ordinii stabilite, statului îi sunt cauzate daune materiale. Or, în bugetul de stat nu ajung plățile corespunzătoare”. [20, p. 28] Într-adevăr, în pct. 18 și 30 ale Anexei nr. 1 la Legea nr. 439/1995, se stabilește că, pentru obținerea dreptului de vânătoare, este necesară achitarea unor taxe pentru eliberarea permiselor, autorizaţiilor, trofeelor sau a celor pentru deservire. Totuși, art. 233 CP RM prevede răspunderea nu pentru omisiunea de achitare a unor asemenea prelevări. În plus, daunele ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale, care constituie urmările prejudiciabile ale infracțiunii prevăzute de acest articol, corespund nu mărimii unor astfel de prelevări, ci valorii exprimate în bani a exemplarelor din speciile de faună, obținute prin vânat ilegal. Daunele, specificate în dispoziția art. 233 CP RM, nu pot fi legate cauzal de omisiunea de achitare a unor taxe pentru eliberarea permiselor, autorizaţiilor, trofeelor sau a celor pentru deservire.

În mod aprioric, conţinutul obiectului juridic special al infracțiunii de vânat ilegal trebuie să reflecte conţinutul dispoziţiei art. 233 CP RM. Pornind de la această premisă, S. Brînza și V. Stati consideră că „obiectul juridic special al infracţiunii de vânat ilegal îl formează relaţiile sociale cu privire la biodiversitatea faunei, apărate împotriva vânatului fără autorizaţia corespunzătoare fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte şi metode nepermise (braconajul), fie cu folosirea

situaţiei de serviciu, dacă acesta a cauzat daune ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale”. [24, p. 1298] În această formulare, textul „vânatului fără autorizaţia corespunzătoare fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte şi metode nepermise (braconajul), [...] dacă acesta a cauzat daune ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale” este preluat din dispoziţia art. 233 CP RM. În acest mod, se urmărește delimitarea obiectului juridic special al infracțiunii prevăzute de acest articol de obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 234 CP RM, în care, de asemenea, este folosit termenul „vânat”.

Care este înțelesul noțiunii „biodiversitate”, utilizate de către S. Brînza, V. Stati și Iu. Diaconu? Autorii în cauză nu răspund la această întrebare. Totuși, noțiunea „biodiversitate” este definită în art. 2 din Convenţia ONU din 05.06.1992 privind diversitatea biologică: „Diversitate biologică înseamnă variabilitatea dintre organismele vii din toate sursele inclusiv, printre altele, ecosistemele terestre, mările şi alte ecosisteme acvatice şi complexele ecologice din care fac parte; aceasta include diversitatea dintre specii, în cadrul speciilor şi a ecosistemelor”. [25] Prin aceasta se sugerează că biodiversitatea presupune diversitatea în cadrul unei specii, între specii și în sistemele ecologice. În această ipoteză, pericolul social este condiționat de reducerea diversităţii biologice a păsărilor și animalelor sălbatice, precum și de modificările negative inerente ale întregului mediu înconjurător. O astfel de interpretare este conformă cu art. 2 al Legii nr. 1515/1993. Potrivit acestui articol, păstrarea biodiversităţii este menționată printre scopurile de protecție a mediului înconjurător. În conformitate cu art. 58 din aceeași lege, care face parte din Secţiunea 5 „Conservarea biodiversităţii şi protecţia monumentelor naturii”, „statul reconfirmă dreptul la existenţă a tuturor speciilor naturii vii (indiferent de importanţa lor pentru om), ca element esenţial al ciclului planetar de materie, de formare a climei şi al potenţialului de renovare a resurselor naturale”. [18] Mai mult, conform Hotărârii Parlamentului nr. 1442 din 24.12.1997 privind Concepţia de dezvoltare a gospodăriei cinegetice naţionale, „pentru conservarea biodiversităţii animalelor sălbatice, se vor lua măsuri de apărare a vânatului împotriva braconajului şi altor factori negativi”. [26] Din interpretarea sistemică a acestor reglementări rezultă că infracțiunea, prevăzută la art. 233 CP RM, reprezintă unul dintre factorii care influențează negativ asupra biodiversităţii faunei sălbatice, care constituie un element esenţial al ciclului planetar de materie, de formare a climei şi al potenţialului de renovare a resurselor naturale. Biodiversitatea faunei sălbatice implică asigurarea numărului de animale și păsări sălbatice, care este optim din perspectiva protecției mediului înconjurător. Fauna sălbatică și oamenii sunt părți ale unui tot întreg. Ca parte integrantă a ecosistemului global, fauna sălbatică nu trebuie privită ca sursă de exploatare irațională. În caz

contrar, degradarea continuă a faunei sălbatice va pune sub semnul întrebării însăși existența omenirii.

În concluzie, susținem ideea lui S. Brînza, V. Stati și Iu. Diaconu, că biodiversitatea este acel atribut cheie, care ne permite să identificăm obiectul juridic special al infracţiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Cu toate acestea, termenul „faună”, în raport cu care este folosit atributul respectiv, pare a fi prea general pentru a caracteriza valoarea socială specifică apărată contra infracţiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Înțelegem că folosirea de către S. Brînza, V. Stati și Iu. Diaconu a acestui termen, împreună cu reproducerea textului „vânatului fără autorizaţia corespunzătoare fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte şi metode nepermise (braconajul), [...] dacă acesta a cauzat daune ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale”, sunt menite să asigure delimitarea obiectului juridic special al infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM, de obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 234 CP RM. În opinia noastră, această delimitate absolut necesară poate fi făcută altfel. Însă, pentru a înțelege cum trebuie făcută delimitarea celor două obiecte juridice speciale, este necesar să stabilim mai întâi conținutul obiectului material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Doar după aceasta vom putea afla care este obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM.

Referințe:

1. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, GH., BERLIBA, V. et al. Codul penal al Republicii Moldova: Comentariu (Legea nr. 985-XV din 18 aprilie 2002. Cu toate modificările operate până la republicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74/195 din 14.04.2009. Adnotat cu jurisprudenţa CEDO şi a instanţelor naţionale.). Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
2. BRÎNZA, S. Obiectul infracţiunilor contra patrimoniului. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 675 p.
3. BRÎNZA, S., ULIANOVSCHI, X., STATI, V. et al. Drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: Cartier, 2005. 804 p.
4. ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. Уголовное право Республики Молдова. Часть особенная. Том 1. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 p.
5. БРАТАШОВА, Н.И. Уголовно-правовые и криминологические аспекты борьбы с преступлениями в сфере охраны животного мира / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Саратов, 2011. 30 p.
6. КУРМАНОВ, А.С. Незаконная охота: уголовно-правовые и криминологические аспекты / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Казань, 2002. 24 p.

7. АЛЕКСАНДРОВ, Ю.В., АНТИПОВ, В.І., ВОЛОДЬКО, М.В. та ед. Кримінальне право. Особлива частина / Відпов. ед. Шакун В.І. Київ: НАВСУ – «Правові джерела», 1998. 896 p.
8. Уголовное право России. Особенная часть / Отв. ред. И.Я. Козаченко, З.А. Незнамова. Москва: Инфра-М-Норма, 1997. 768 p.
9. ГОЛУБ, С.А. Кримінальна відповідальність за незаконне полювання / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Київ, 2005. 14 p.
10. Legea nr. 439 din 27.04.1995 a regnului animal. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 62-63.
11. Legea nr.1102 din 06.02.1997 cu privire la resursele naturale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 40.
12. Legea nr. 851 din 29.05.1996 privind expertiza ecologică. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr. 52-53.
13. КАБЛОВ, А.М. Уголовная ответственность за незаконную охоту: проблемы теории и практики / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Нижний Новгород, 2012. 31 p.
14. ЗУЕВА, Л.А. Уголовная ответственность за незаконную охоту / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2015. 22 p.
15. Legea nr. 298 din 30.11.2018 a vânătorii și fondului cinegetic. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 76-85.
16. Legea nr. 325 din 15.12.2005 cu privire la Cartea Roşie a Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 21-24.
17. МЕЧЕТИН, Ю.А. Уголовно-правовая охрана животного мира / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Челябинск, 2006. 26 p.
18. BORODAC, A. Manual de drept penal. Partea specială. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p.
19. Legea nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecţia mediului înconjurător. În: Monitorul Oficial al Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr. 10.
20. ГАДЖИЛОВ, Г.М. Уголовно-правовой и криминологический анализ незаконной охоты / Автореферат диссертации кандидата юридических наук. Махачкала, 2003. 23 p.
21. КУРМАНОВ, А.С. Незаконная охота как экологическое преступление. Уфа: АТиСО, 2019. 122 p.
22. ГАРТФЕЛЬД, А.А. Объективные признаки составов преступлений о незаконной охоте (браконьерстве) в уголовном законодательстве России. În: Ученые труды Российской академии адвокатуры и нотариата, 2016, № 3, p. 51-57.

23. Уголовный кодекс Российской Федерации. [Accesat: 06.03.2022] Disponibil: https://legalacts.ru/kodeks/UK-RF/osobennaja-chast/razdel-ix/glava-26/statja-258/
24. BRÎNZA, S., STATI, V. Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p.
25. Convention on Biological Diversity. [Accesat: 06.03.2022] Disponibil: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1992/06/19920605%2008-44%20PM/Ch_XXVII_08p.pdf
26. Hotărârea Parlamentului nr. 1442 din 24.12.1997 privind Concepţia de dezvoltare a gospodăriei cinegetice naţionale. În: Monitorul Oficial al Parlamentului Republicii Moldova, 1998, nr. 24-25.